

Kecskemét-Hetényegyházi Református Egyházközség

Pásztori üzenet [Jn 13]

Vajon mi ma az egyház? Melyik felekezet tartozik hozzá, melyik nem? Kiket tekinthetünk Krisztust követőknek, és kik azok, akik kívülállók? A határvonalak még Jézus életében egyértelműbbnek látszottak. Bár még a tizenkettő között is volt áruló, Jézus tanítványainak szűk körét összetartó szeretetközösséggé formálta. Példát adott nekik, hogyan tekintsenek egymásra: fejmosás helyett lábmosásra tanította őket. De kik azok ma, akiknek lábát meg kell mosnunk? És nekünk ki mossa meg?

Aktuális:

- *Kérjük a testvéreket, hogy a házi bibliaórákra jöjjenek el!*

Nagycsütörtökön, mielőtt vacsoráztak volna, Jézus magára kötött kendővel, kezében mosdótálalal mosni kezdte tanítványai lábát, az ő döbbenetükre. Először nem értették, Péter szóvá is tette: „az én lábamat nem mosod meg soha!” És ha ez nem lett volna elég, a lábmosás után Jézus még azt is hozzáfűzte: „nektek is meg kell mosnotok egymás lábát.”

Mit jelent mindez? Valamiféle tisztasági rítus ez? Ahogy az Úrvacsorát időről időre gyakoroljuk, előtte mossuk meg egymás lábait is? Nem. Jézus tettével azt akarta egyértelműsíteni tanítványainak, hogy mi a feladatuk. A bűn ellen kell küzdeniük. Nem daliás katonaként, az igazság bajnokaként, hanem térdelve egymás előtt, lábát mosva és törölgetve.

Jézus tanítása az egyház lényegét és célját fogalmazza meg. Persze már az első század végén elindultak azok a folyamatok, melyek az egyházat szervezetté formálták. Mégis, amikor János evangéliumát lejegyezték, még az egyház inkább kis közösségekben létezett. A gyülekezetek élén előljárók. Majd ahogy telt az idő, az előljárókból egyre inkább vezetők lettek, a gyülekezetek pedig a közös szolgálat helyett egyre inkább szertartási céllal gyűltek össze.

A történet leírása az egyház lényegét, titkát fedi fel. Emberi közösség, melyet Jézus Lelke formál valami többé, Isten országának földi gyülekezetévé.

Két fő szempont rajzolódik ki a fejezet összefüggéseiből: Jézus elválasztotta a tanítványait a tömegtől. Nem lehetett ott mindenki. A szeretet-parancsot sem a tömegnek mondta el. Lábmosásra sem hívott ezreket magához.

Nem tudjuk, pontosan hányan voltak jelen, nem is számít. Azok voltak ott, akik Jézussal lelki kapcsolatban éltek. Akik hittek benne, megkeresztelkedve megtértek, vele jártak, tőle tanultak. Ők voltak azok, akik végigjárták a Jézus-kurzust.

Ez az elkülönülés nem jelentett kirekesztést. Bárki jöhetett Jézushoz, bárki követhette. Volt lehetősége minden embernek, akivel kapcsolatba került, senkit sem küldött el maga mellől. De akik így hozzá csatlakoztak, akik vele járták a falvakat és városokat, azokat idővel kiemelte a többiek közül, őket külön is tanította, hogy egy közösséggé formálja. Jézus ugyanis azt akarta, hogy tanítványai olyan egységben legyenek, mely képes jól szolgálni az Atyának. És ez a közösség így lehetett áldásává környezetének is.

A másik fő szempont az, hogy a népet miért nem tanította így. Sőt, a lábmosás után a vacsora alatt Júdásnak is mennie kellett: „Amit tenni akarsz, tedd meg hamar!” (27) Jézus ugyanis nem akarta, hogy oda nem való, hozzá igazán nem kapcsolódó ember is a belső közösség részese legyen.

Mindenki másnak tudnia kell, hogy ők egységben vannak. (35) Ha kívülállók is részesültek volna az utolsó vacsorában és a tanításokban, akkor egyrészt nem lett volna lelki egység közöttük (mert olyanok is ott lettek volna, akiket a Lélek nem vezérelt), másrészt viszont a belül lévő kívülállók azt gondolhatták volna, hogy már ők is „bent vannak”, holott nem.

Jézus így tanította őket, a belül lévőket, hogyan kell egymást szolgálniuk, és hogyan kell együtt szolgálniuk a kívülállók felé. Egymást segíteni a bűn elleni harcban úgy lehet, ha segítséget nyújt egyik testvér a másiknak. Meggitszolni egymás keze munkája által, a közösségben jelen lévő Lélek hatására.

A mód, ahogyan mindezt Jézus gyakorolta, szintén sokatmondó. Ahogy a szolgák magukra kötötték a rongyot és vizet hoztak, úgy tett a Mester. Nem szégyellt lehajolni, magát megalázni azért, hogy a tanítványait megmossa. Sőt, még a keresztre is kész volt értük. Mindent megtett azért, hogy az övéinek életet adjon.

Tanítványait erre a szolgálatra készítette fel: hogy számukra se legyen alantas a szolgálat. Ne gondolják, hogy nekik nem kell lehajolniuk és a szennyet lemosniuk. Ne képzeljék magukat többnek annál, mint ami a feladatuk. Mert a bűnt nem lehet távolról lemosni, le kell hajolni hozzá.

De csak a lábukat mosta meg. „Aki megfürdött, annak csak arra van szüksége, hogy a lábát mossák meg, különben teljesen tiszta.”(10) Nem fejmosásra hívta őket, nem kellett a másik embert megtéríteniük, mert Jézus a Megváltó, az az ő feladata. A tanítványoknak pedig azt a küldetést adta, hogy használják a Jézusban kapott kegyelmet, adják tovább egymásnak az irgalmat, amiben nekik is részük volt.

Az ige aktualitása

Senki sem maradhat ki a tisztulási folyamatból. Minden keresztyénnek szüksége van arra, hogy a lábát a többiek mossák meg.

De kikre bízatik ez ma? És kiknek a lábát kell megmosni? Jézus egyháztana (ekkléziasztikája) kijózanító a mai népegyházból érkező keresztyénség számára. A hitetlenek gyermekeit évszázadokon át megkeresztelték elődeink, sőt a mai napig gyakorlat, hogy aki csak keresztelni hozza a gyermekét, az részesül a sákramentumból. Ennek következtében az egyház már nem kihívottak közössége, hanem emberi szervezet, melyben helye van a hívőknek és hitetleneknek egyaránt.

A lábmosáshoz az is hozzátartozik, hogy nem mindenki részesülhet belőle, csak aki már megtért, egész testét megmosták már. A kívülállók számára az első lépés mindig a Megtérés, teljes életváltás. Súlyos hiba lenne azt gondolni, hogy mivel Jézus bárkit befogad, ezért bárkit azonnal a nagyközösség részének lehet tekinteni feltételek nélkül.

Az ő példája a ma egyháza felé azt üzeni, hogy szolgálatunkat Lélektől indítatva, mégis a másik emberre odafigyelve kell végeznünk. A keresztségben csak megtért szülők gyermekeit, és felnőtt megtérőket szabad részesíteni, ahogy a konfirmáció is csak azoké lehet, akik szívükkel is hiszik az elmondott szavakat.

Akik az egyházhoz tartoznak, egy Lélektől indítatva, a lábmosás szolgálatán keresztül egy közösséggé, egyházzá lehetnek. Ha ez megtörténik, akkor beszélhetünk kívülállók felé való szolgálatról is, mert „Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.” (35)

Kérdezz, hogy érts!

Végzem-e, és ha igen, jól végzem-e a lábmosás szolgálatát? Az én lábamat hagyom-e megmosni? (Értsd: Figyelemmel vagyok-e a közösségen belüli bűnökre és kész vagyok-e az irgalomra? Kész vagyok-e belátni, ha én vétkeztem, engedem-e a testvéreimnek, hogy beleszóljanak az életembe?)

Március 1.

13,1-11.

„Közeledett a páska ünnepe, és Jézus tudta, hogy eljött az ő órája, amelyben át kell mennie e világból az Atyához. Szerette övéit e világban, szerette őket mindvégig. És vacsora közben, amikor az ördög már a szívébe sugallta Júdás Iskáriótesnek, Simon fiának, hogy árulja el őt, Jézus tudva, hogy az Atya mindent a kezébe adott, és hogy az Istentől jött, és az Istenhez megy, felkelt a vacsorától, letette felsőruháját, és egy kendőt kötött magára, azután vizet öntött a mosdótálba, és elkezdte a tanítványok lábát mosni és törölni a magára kötött kendővel. Simon Péterhez lépett, aki így szólt hozzá: Uram, te mosod meg az én lábamat? Jézus így válaszolt neki: Amit én teszek, most még nem érted, de később majd megérted. Péter így szólt hozzá: Az én lábamat nem mosod meg soha. Jézus így válaszolt neki: Ha nem moslak meg, semmi közöd sincs hozzám. Simon Péter erre ezt mondta neki: Uram, ne csak a lábamat, hanem a kezemet, sőt a fejemet is! Jézus így szólt hozzá: Aki megfürdött, annak csak arra van szüksége, hogy a lábát mossák meg, különben teljesen tiszta. Ti is tiszták vagytok, de nem mind. Mert tudta, ki árulja el, azért mondta: Nem vagytok mindnyájan tiszták.”

A lábmosás az egyik legalantasabb munkának számított a rabszolgák feladatai között. Érthető: lehajolni egy ember lábaihoz, hogy a rá rakódott port és mocskot ledörzsölje; ráadásul mindezt szolgaként, tudatosítva önmagában és a másokban, hogy ő azért csinálja ezt, mert alattvaló, mert csak szolgál. Ráadásul ha zsidóból lett rabszolga, az nem volt lábmosásra kötelezhető, mert a zsidó rabszolgáknak is, mint a kiválasztott nép tagjának, kijárt a méltóság.

Az evangélista a leírást tudatosan építette fel. Mielőtt az eseményről írna, még hozzáteszi: „Jézus tudva, hogy az Atya mindent a kezébe adott, és hogy az Istentől jött, és az Istenhez megy”. Véletlenül se értse félre senki sem. Jézus nem csupán megalázta magát a tanítványok előtt. Jézus, a világ feletti hatalma teljes tudatában cselekedett, és így térdelt minden egyes tanítvány elé, hogy megmossa a lábukat.

Csak János evangéliuma beszél erről az eseményről. A többi evangéliumban még érintőlegesen sem olvasunk hasonlót. És az ezt követő tanítások sem szerepelnek más helyen. Részleteiben ugyan egy-egy igé megtalálható más helyen is, de sehol sem csak a szűk tanítványoknak címezve. Ez a szakasz tehát így ebben a formában János evangéliumának saját leírása. Ez pedig sokat elárul az evangélium teológiájáról, főleg, hogy csak ez a rész, a nagypénteki eseményeket nem számolva is, az evangélium negyedét teszi ki.

Jézus itt a tanítványait döntésre készíti. Más úgy követni valakit, hogy velünk együtt megy, és egészen más úgy, ha már nincs mellettünk. Jézus arra az időre készíti elő tanítványait, amikor ő már nem lesz velük, hogy maguk tudják a tőle tanultak szerint közösségüket és saját hitéletüket irányítani, és a rájuk bízottakat pásztorolni.

A tanítás pedig a lábmosásnál kezdődik el. Ehhez hasznos ismeret az ókor tisztasághoz való viszonya, mely bár hatalmas téma, a tartalma mégis egyetlen kifejezésre vezethető vissza: a szentségre. A világban mindent érint a bűn, hatása mindenre kiterjed. Ezért az ókori felfogás szerint szükség van helyekre, személyekre, akiket az istenségek megszenteltek, felszenteltek, azaz hogy az istenség számára eválasztottak legyenek a világtól. A tisztasági rítusok is ezzel a céllal jöttek létre, hogy a koszos (bűnös) ember a bemelegítés, kézmosás alkalmával lemossa a menet közben ráragadt szennyet (bűnt). Ezt persze szintén az istenségtől kirendelt helyen és módon lehetett megtenni.

Jézus ehhez képest egészen mást tanított. Bár a szentség lényegén nem változtatott, elvégre az az igazi Istentől származó ismereten alapul, de a megszentelés módját más fogalmak közé helyezte. Jézus számára a külső jegyek, mint például a keresztség, önmagában nem számítottak elegendőnek. Ha az ember szándékában (szívében) nem tisztul meg, akkor a külső mosakodás hasztalan.

Mégis a lelki szándék kinyilvánítására Jézus is alkalmazta a külső jegyeket. Ennek példája a lábmosás is, mellyel a megszentelést, a bűnből való kimosást ábrázolta ki. De nem az ember egész testében, elvégre megkeresztelkedett (megtért) tanítványokról van szó, akik idő közben mégis vétkeztek. Ezért szükségük volt megtisztulásra, de csak kis részben.

Ezzel jelezte Jézus, hogy a bűn ellen folyamatosan harcolni kell, az ember itt a földön sosem szabadul teljesen a bűn átkától. Azonban ez a harc nem magányos hősök küzdelme. Tanítványok közösségének mondta, hogy egymás lábát mossák. Így mindenki megmosatik, de senki sem a saját kezétől. Ezzel figyelmezteti Jézus mindenkori követőit arra, hogy a hithez szükség van közösségre is.

Március 2.

13,12-20

„Miután megmosta a lábukat, és felvette a felsőruháját, ismét asztalhoz telepedett, és ezt mondta nekik: Értitek, hogy mit tettem veletek? Ti Mesternek és Úrnak hívtok engem, és jól mondjátok, mert az vagyok. Ha tehát megmostam a ti lábatokat, én, az Úr és a Mester, nektek is meg kell mosnotok egymás lábát. Mert példát adtam nektek, hogy amint én tettem veletek, ti is úgy tegyetek. Bizony, bizony, mondom nektek: a szolga nem nagyobb az uránál, és a küldött sem nagyobb annál, aki elküldte őt. Ha tudjátok ezeket, boldogok lesztek, ha meg is teszitek. Nem mindnyájatokról szólok: én tudom, kiket választottam ki, de be kell teljesednie az Írásnak: „Aki velem együtt eszik, az támadt ellenem.” Már most megmondom nektek, mielőtt megtörténik, hogy amikor meglesz, higgyétek, hogy én vagyok. Bizony, bizony, mondom nektek: aki befogadja azt, akit elküldök, engem fogad be; aki pedig engem befogad, azt fogadja be, aki engem elküldött.”

A küldöttség a Szentírásban sajátos tartalommal bír. A küldöttek (például angyalok, vagy maga Jézus is) az akkori felfogás szerint az őket elküldő hatalom teljes jogú képviselőjének számított, aki meghatalmazással a mögötte álló hatalomnak megillető jogkört és megbecsülést érdemel.

Amikor Jézus a tanítványait küldötteknek nevezi, ezzel egyfelől hatalmas terhet rak rájuk, másrészt viszont azt mondja róluk, hogy ugyanazt a hatalmat és ugyanazt a dicsőséget adja a számukra, mint ami neki is van.

Jézus külön is kihangsúlyozza a küldöttségi sorrendet, tudatosítva tanítványaiban, hogy honnan is származik ez a hatalom: „aki befogadja azt, akit elküldök, engem fogad be; aki pedig engem befogad, azt fogadja be, aki engem elküldött.” (20) Ugyanezért hangsúlyozza a lábmosás történetében is, hogy a szolga nem nagyobb Mesterénél.

Hatalom, méltóság és lábmosás. Jézus tanítására jellemző a disszonancia, ahogy az ő saját küldetésére is. Isten Fia, aki kereszthalállal győzi le a világot. Isten ugyanis olyan Úr, aki nem fél attól, hogy egészen apró legyen. Ő a legkisebbekben is jelen lehet, ahogy a leghatalmasabbaktól is megvonhatja hatalmukat. És ez az Úr nem fél attól sem, hogy megalázza magát, szolgai formát vegyen fel és az emberiséget bűneiből megszabadítsa.

Március 3.

13,21-30

„Miután ezeket elmondta Jézus, megrendült lelkében, és biznyságot tett e szavakkal: Bizony, bizony, mondom nektek, közületek egy elárul engem. Zavartan néztek egymásra a tanítványok: vajon kiről beszél? Jézus mellett telepedett asztalhoz egyik tanítványa, akit Jézus szeretett. Intett neki Simon Péter, hogy tudakolja meg, ki az, akiről beszél. Az odahajolt Jézushoz, és megkérdezte tőle: Uram, ki az? Jézus így felelt: Az, akinek én mártom be a falatot és odaadom. Bemártotta tehát a falatot, és odaadta Júdás Iskáriótesnek, Simon fiának; és akkor a falat után belement a Sátán. Jézus pedig így szólott hozzá: Amit tenni akarsz, tedd meg hamar! Az ott ülők közül senki sem értette, hogy miért mondja ezt neki. Egyesek ugyanis azt gondolták, hogy mivel az erszény Júdásnál volt, azt mondja neki Jézus: Vedd meg, amire szükségünk van az ünnepre, vagy azt, hogy a szegényeknek adjon valamit. Miután tehát elfogadta a falatot, azonnal kiment. Már éjszaka volt.”

Júdásról az evangélium újból és újból megemlékezik. Ennek forrása talán az értetlenség, mely a tanítványokban halálukig ott maradt. *Júdás, aki egész végig velünk volt, ugyanazt látta, amit mi, és mégis ezt tette.* A tett súlyát Jézus úgy fogalmazta meg, hogy „aki velem együtt evett, az emelte sarkát rám.” A sarokemelés azt fejezi ki, ahogy az ember hátat fordít a másiknak és elmegy tőle (esetleg taposó mozdulatra is utalhat), azaz minden kapcsolatot megszüntet vele, a közösségüket teljesen felbontja.

Júdás személye vált így a „közülünk származó ellenség” mintapéldájává, ahogy Sodoma és Gomora az ítélet eltántorító mintájává az Ószövetségben. Gyakori felemlítése azt jelentheti, hogy a tanítványok sokszor visszatértek rá, hogy vajon mi történhetett, miért árulta el Mesterét. Még az evangéliumok sem egységesek az indítékát tekintve, ami szintén ezt támasztja alá. Hasonló okoknál fogva a Biblia utáni keresztyén irodalomban is mindmáig gyakran találunk rá utalásokat. Júdás példája így a mindenkori tanítványoknak is üzen: az ember, bármilyen közeli testvér is legyen, mindig válhat ellenséggé. A bennünk lévő bűnt és annak hatását naivan alábecsülni veszélyes, azzal szemben mindig ébernek kell maradni, nehogy kárt okozzon.

Március 4.

13,31-35

„Amikor Júdás kiment, így szólt Jézus: Most dicsőült meg az Emberfia, és az Isten dicsőült meg őbenne; ha pedig az Isten dicsőült meg benne, az Isten is megdicsőíti majd őt önmagában, sőt azonnal megdicsőíti őt. Gyermekeim, még egy kis ideig veletek vagyok: kerestek majd engem, és ahogyan megmondtam a zsidóknak, hogy ahova én megyek, oda ti nem jöhettek, most nektek is ezt mondom. Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást: ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást! Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.”

Dicsőség: egyetlen mondatban ötször. (31-32) Ráadásul Júdás távozása után közvetlenül található ez a két vers, nem véletlenül. Amint az áruló elindult, a visszaszámlálás is kezdetét vette. Már visszafordíthatatlan a folyamat, mely Isten akaratát viszi végbe. Maga Jézus indította el, sőt még sürgette is: „amit tenni akarsz, tedd meg hamar.” (27) Ez az ő dicsősége, hogy alávetette magát Atyjának, még ekkor is. Engedelmességének nem volt határa, így magát megalázva dicsőített meg.

Jézus elhagyta tanítványait, hogy feláldozza magát, majd feltámadva az Atya jobbára üljön. Ez az, amiről a tanítványok nem tudhattak, ahol keresnék őt, de nem találhatják meg. Ebben az új helyzetben pedig a tanítványoknak új közös célt ad az Úr, hogy szeressék egymást. Ez az első számú küldetés, amit rájuk bízott. Sőt, minden más feladathoz is ez az, ami elengedhetetlen.

Ha a közöttük szeretet közössége megvalósul, abból mindenki más is megtudja, hogy kihez tartoznak. Ez a szeretet ugyanis a világban nincs meg, bár a világ is erre vágyik. Olyan ajándék ez, mely minden élő embernek kívánatos, hogy a bűntől megtisztulva az ember szeretetközösségben élhessen. Erre csak a Szentlélek Isten képes, akit elküld Jézus maga helyett.

Március 5.

13,36-38

„Simon Péter megkérdezte tőle: Uram, hova mégy? Jézus így felelt: Ahova én megyek, oda most nem követhetsz, de később követni fogsz. Péter így szólt hozzá: Uram, miért ne követhetnék most? Az életemet adom érted! Jézus így válaszolt: Az életedet adod értem? Bizony, bizony, mondom neked, mire a kakas megszólal, háromszor tagadsz meg engem.”

Péter fogadkozása, hogy kész az életét adni (kockára tenni) Jézusért, hitvallás. Szándéka szerint bármire kész Mesteréért, akit Isten Fiának is nevezett, akitől annyi csodát tapasztalt. Számára elképzelhetetlen lett volna addig, hogy képes elárulni Mesterét.

Jézus azonban figyelmezteti: nem ismered eléggé önmagadat. Péter ugyanis lebecsülte emberi félelmeit, egzisztenciáját érintő fenyegetés még soha életében nem érte őt. De amikor majd látja Mesterét a katonák kezei között, majd neki is felteszik a kérdést: hozzá tartozol, te is vele vagy? Péter tagadó válasza megmutatja, hogy a meggyőződés, a szándék elillan, amikor az ember élete kerül veszélybe. Ahhoz, hogy az ember ne az emberi életét mentse, hanem az örök életre nézzen, a Szentlélek jelenléte szükséges, amit viszont csak napokkal később adott nekik az Úr. Péter bukása bizonyítja, hogy az emberi törekvés a Szentlélek jelenléte nélkül önmagában semmit sem ér.

Kádár Tamás György, lp.